

“O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA ADABIYOTSHUNOSLIGI TARAQQIYOTI, XALQARO HAMKORLIK MASALALARI”

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya BAŞLANGYÇ SYNPLARDA OKATMAGYŇ ADATY, IŞJEŇ, INTERAKTIW USULLARY

M.R. Annayewa
NDPInyň “Başlangyç tälim”
kafedrasý mugallymy

Abstract: This article talks about the interactive method of teaching in the modern teaching practice, especially the types that help students to understand the new information they receive, think actively, and master the knowledge.

Key words: methodology, interaction between teacher and students, traditional or passive method, active (active) method, interactive method, interactive-multimedia method.

Аннотация: В данной статье говорится об интерактивных методах обучения в современной педагогической практике, особенно о тех видах, которые помогают учащимся понимать получаемую новую информацию, активно мыслить и усваивать полученные знания.

Ключевые слова: методика, взаимодействие преподавателя и ученика, традиционный или пассивный метод, активный (активный) метод, интерактивный метод, интерактивно-мультимедийный метод.

Annotasiya: Bu makalada häzirki zaman mugallymçylyk tejribesinde okatmagyň interaktiw usuly, esasan, okuwçylaryň alan täze maglumatlaryna akyl ýetirmegine, işjeň pikirlenmegine, bilimi esasly özleşdirmegine ýardam berýän tärleri hakynda söz baryar.

Daýanç sözler: usulyýet, mugallym bilen okuwçylaryň özara gatnaşygy, adaty ýa-da işjeň däl usuly, aktiw (işjeň) usuly, interaktiw usuly, interaktiw-multimedia usuly.

Usulyýet (metodika) okatmagy guramakdyr. Okatmagyň usulyýeti okatmagyň dowamynda mugallym bilen okuwçylaryň özara gatnaşygynyň görnüşi. Mugallym bilen okuwçylaryň özara gatnaşygynyň görnüşi **dört topara bölünýär:**

- 1) Okatmagyň **adaty ýa-da işjeň däl usuly**
- 2) Okatmagyň **aktiw (işjeň) usuly**
- 3) Okatmagyň **interaktiw usuly**
- 4) Okatmagyň **interaktiw- multimedia usuly**

1. Okatmagyň adaty usulynda okuwçylar bilen mugallymyň gatnaşygynda mugallym sapakda esasy hereket ediji bolmak bilen sapagy doly düşündirýär, okuwçylardan sapagy diňlemegi talap edýär. Mugallymyň geçen sapagynyň netijesini okuwçylardan soramak, özbaşdak iş bermek, barlag işlerini hem-de testler

“O‘ZBEK TILSHUNOSLIGI VA ADABIYOTSHUNOSLIGI TARAQQIYOTI, XALQARO HAMKORLIK MASALALARI”

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya

geçirmek arkaly barlanýar.

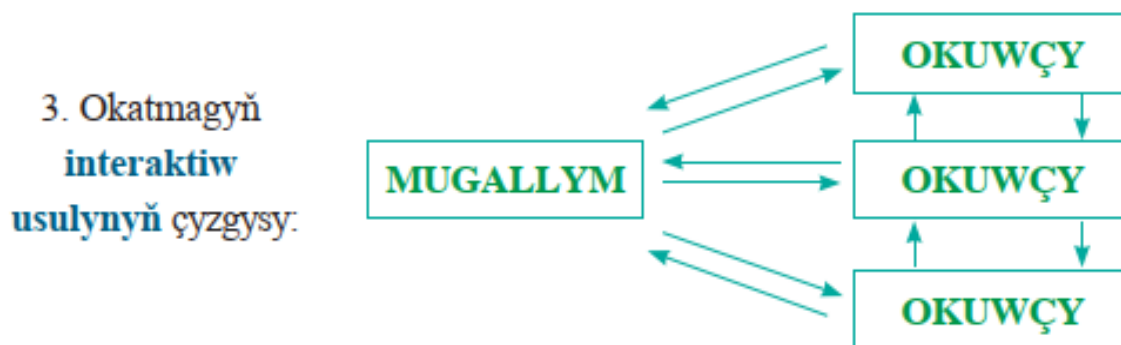
2. Okatmagyň işjeň (aktiv) usulynda sapagyň bütin dowamynda mugallym bilen okuwçylaryň özara gatnaşygy dowam etdirilýär. Okuwçylar mugallym bilen bilelikde sapagyň deň hukukly agzalary hasaplanylýar. Her bir okuwçy sapagyň dowamynda mugallyma sapak barada sorag berip, soraga jogap alyp bilerler.

Işjeň usulynyň amatly taraplary:

Okuw işiniň dowamynda mugallym bilen okuwçylaryň özara gatnaşyklaryny sazlaşdyrýar we olaryň öz bilim derejesini kesgitlemäge ýol açýar.

Okuwçynyň ünsüni gozgalýan meselä gönükdirýär, berlen soraga jogap tapyp bilmegine getirýär, dürli pikirler orta atylanda öz goýberen bärden gaýtmalaryny düzetmäge kömek edýär.

Deň-duşlary bilen dogry aragatnaşygy ýola goýmak üçin zerur bolan endikleri we başarnyklary kemala gelýär, okuw işiniň dowamynda özüni ynamly duýmaga, erkin alyp barmaga bolan ynam döredýär.

3. Okatmagyň interaktiv usulynda okuwçylar sorag-jogaplaryny sapagyň dowamynda biri-birlerine hem berip bilerler. «*Interaktiv*» iňlis sözi bolup, terjime edilende «*inter*» – içki, içerki, «*aktiv*» – işjeňlik diýen manylara eýe bolup, okuwçylar mugallym bilen deň derejede işjeňleşýärler. Geçilýän her bir tema syýasat, ykdysadyýet, medeni we ruhy ösüşler bilen baglanyşykly ýola goýulýar. Okuw işinde öwrenmek we özleşdirmek meselesi biri-biriniň üstüni ýetirmek bilen, okuw işiniň dowamynda okuwçylaryň işjeňlik derejesini ýokarlandyrýar. Interaktiv usul diýlende, okuwçynyň töwerekdäki okuwa dahylly zatlar hem-de adamlar (mugallym, synpdaşlary, kompýuter we ş.m.) bilen işjeň aragatnaşykda bolýan okuwyna

mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya

düşünmeli. Interaktiv okuwda sapaklar okuwçylaryň bary akyl ýetiriş işinde tutuşlygyna berler ýaly ýagdaýda bolup, okuw materiallaryny özleşdirmegine şahsy goşandyny goşar ýaly derejede geçirilmelidir.

Interaktiv usulyň (usulyýet taýdan) netijeliligi, ilkinji nobatda, mugallymyň ussatlygyna baglydyr. Hut mugallym oňaly ýagdaýy döretmek arkaly, okuwçylar bilen aýratynlykda, iki-ikiden we toparlaýyn işleri gurnamak ýoly bilen, sapagyň maksadyna ýetmegini gazanmalydyr. Munuň üçin sapaklarda dürli hili döredijilikli ýumuşlar, görkezme esbaplary, köp dürli oýunlar ulanylýar, ýazmaça we dilden materiallar, kompýuter, multimedia we beýleki informasiýa çeşmeleri bilen işjeň ýagdaýda iş geçirilýär. Şeýle şertlerde okuwçylar özleriniň akyl taýdan gor baýlygyna eýediklerini duýýarlar, şeýlelikde, okuw işi has netijeli bolýar. Interaktiv usul bir özi çykyş edýäniň agalyk etmegini we ýeke-täk pikiri aradan aýyrýar. Häzirki zaman mugallymçylyk tejribesinde okatmagyň interaktiv usuly, esasan, okuwçylaryň alan täze maglumatlaryna akyl ýetirmegine, işjeň pikirlenmegine, bilimi esasly özleşdirmegine ýardam berýän tärleri ulanylýar. Bu usul okuwçylarda bar bolan bilimlerini ulanylmagyna, alnan täze maglumatlara gyzyklanma oýarmaga berilýän bilimlere olaryň şahsy çemeleşişini emele getirmäge gönükdirilendir.

Peýdalanylýan edebiýatlar

1. Atdayew E. we başg. Pedagogika. Orta hünär okuw mekdepleri üçin okuw kitaby. – A.: 2017.
2. Internet çeşmeleri